

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Caput II. De incendiariis & violatoribus ecclesiarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

minium manet penes dominum. Item, si sint res, quæ statim de sui natura periissent, nisi quis ad eas recuperandas exposuisset se periculo vitæ. Mol. cit. d. 694. n. 6. & 7. Zerol. in pr. Episc. p. 2. v. naufragium. Quaranta in Summa bullar. v. bona naufragium. fol. 1406. & seq. quos citat & sequitur Pirh. n. 42. Item sicut Pagani, Judæi, Saraceni, alique infideles non baptizati spoliantes catholicos naufragos, non incurrunt dictam excommunicationem, quia illius incapaces, ita nec fideles piratæ, qui spoliant infideles, incurrunt illam. Suar. l. c. n. 21. Pirh. b. t. num. 39. quia verisimile non est Concilium Lateranense, ex quo desumptum illud c. excommunicationi, uti & Pontificem in Bulla Cænæ ferentes hanc excommunicationem intendisse, protegere infidelium bona contra Christianorum & orthodoxæ fidei hostes, comminatione excommunicationis ferendæ, vel latæ. Bonacin. de censur. in particul. d. 1. q. 5. p. 3. Castrop. tr. 29. d. 3. p. 5. n. 8. Wiestn. h. t. n. 29. Reiffenst. n. 23. His tamen non obstante, quod Christiani spoliantes navigantes, aut naufragium passos infideles,

(intellige non tantum in mari, sed & in aliis fluviis, cum dictum Concilium loquatur indifferenter de navigio vectis, & naufragium passis, Pirh. Reiffenst. l. cit. quamvis Bullæ Cænæ etiam in specie loquatur de infestantibus mare pertinens ad diuinem Romanæ Ecclesiæ. Pirh. n. 4. Reiffenst. l. c.) malè agant, & ad restitutionem teneantur. Reiffenst. l. c. nisi bellum cum iis gerant, aut sint habitualiter hostes. Ac denique excommunicationem non incurrunt, qui subreptionem talium bonorum consilio, favore promouent, aut ratam habent, aut accipientes illa recipiunt; cum enim illorum non fiat mentio in Bulla Cænæ, aut cit. c. 3. ad illos extendenda non est hæc pœna excommunicationis; Secus est de iis, qui proximè & physicè tales surreptores illorum bonorum adjuvant & cooperantur, ablatæque recipiunt participando de iis; taliter enim consulentes & auxiliantes illorum surripientium ea bona, etsi non exprimentur, generaliter tamen & tacitè comprehenduntur. Pirh. cit. n. 41. in fine juncto. n. 42. in fine. Suar. l. c. n. 32. Wiestn. b. t. n. 30.

CAPUT II.

De Incendiariis & Violatoribus Ecclesiarum.

Quæst. 317. Quinam proprie dicantur, & sint incendiarii?

R Esp. Illi, qui datâ operâ, siue scientes & prudentes, apposito igne urbem, domum, prædium, aliudve ædificium, aliavve bona aliena, ut segetes, acervos frugum, fœni lignorum, sylvam dolo malo ex odio, vindicta vel alicujus commodi studio per se, aut per alios accendunt, quique ad hoc mandatum, auxilium vel consilium scienter præstant. Arg. Can. pessimam. 23. q. 8. L. qui ades de incend. & ruina. c. 6. de injur. Proinde tales pœnæ ordinariæ incendiariorum non subjacent, qui casu tantum vel ex imprudentia, aut negligentia, etsi cum culpa aliqua etiam lata, vel levi aut levissima incendii causa sunt. L. penult. ff. de incend. Host. in sum. b. t. n. 1. Sylv. v. incendiarius. n. 1. Pirh. b. t. n. 47. Reiffenst. n. 26. sed neque in foro conscientiarum obligationem reparationis taliter causati damni contrahunt; cum in hoc foro interno ante Judicis sententiam obligatio damni supponat culpam theologiam graviter peccaminosam, ut Sylv. v. culpa. n. 6. Mol. cit. tr. 2. d. 698. num. 6. Sic quoque idem, seu non incurtere eam obligationem, qui casu aut incuriâ causa est incendii, nullâ factâ distinctione inter forum internum & externum, asserit Wiestn. b. t. n. 32. citatis L. fortuito. L. qui ades. ff. de incend. Gall. Lib. 2. observ. 21. n. 1. Farin. pr. crim. q. 110. à n. 3. quamvis n. 33. subjungat Wiestn. in foro externo ad interesse seu reparationem damnum teneri eum, cujus culpâ accidit.

Quæst. 318. Quâ pœnâ afficiendus incendiarius?

R Esp. Primò: Ob quæcunque culpâ, excepto tamen dolo, & datâ operâ causatum incendium, non incurritur pœna mortis, seu ordinaria incendiariorum; siquidem dolo in nullis delictis æquiparatur quod ad pœnam ulla culpa quantumcunque lata; juxta L. in Lege Cornelia. ff. ad Leg. Cornel. de Sicar. junctâ Gl. v. lata culpa. Clar. §.

fin. q. 84. in pr. Farin. l. c. n. 10. unde cum incendio causato sine dolo, seu sine data opera nulla certa pœna à lege statuta, arbitrio Judicis ob culpam latam vel levem statui ea potest, nimirum severa reprehensio, multa pecuniaria, vel corporis afflictio, v. g. incarcerationio, relegatio, fugigatio, aliavve similis, citra tamen mortem aut mutilationem pro locorum varietate, culpæ, incendii, & personarum qualitate. Farin. l. c. Carpz. pract. crim. q. 39. à n. 33. Wiestn. b. t. n. 34.

2. Resp. Secundò: De jure civili, qui datâ operâ incendium excitavit, pœnâ mortis afficiendus, & quidem, qui illud in civitate excitavit, obijciendus bestiis, si in humilioris existat, seu sit humilis conditionis, & si in aliquo gradu sit, puniendus capite, vel in Insulam deportandus. L. ult. de incend. ubi Gl. fin. ut igne concremetur. Pirh. b. t. n. 48. si verò in villa vel castris ædes (quo nomine veniunt omnes species ædificii. L. qui ades. ff. de incendio.) incenderit sciens & prudens, sitque humilis conditionis, igne quoque necari juberetur. Si tamen casam vel villam extra oppidum sitam combusserit, mitius punietur, uti etiam, si ædes in civitate suâ negligentia aut culpâ latâ conflagrari fecerit, damnum illatum etiam vicinis resarcire juberetur, datâ in duplum actione, & si id non possit, luendum ei in corpore. L. capitulum. §. incendiarii. ff. de pœnis. junctâ Gl. v. jactura. L. penult. ff. de incend. junctâ Gl. v. venia. Pirh. cit. n. 48. in fin. citato Welsen. in paratit. ff. de incend. n. 6.

3. Resp. Tertiò: Jure ecclesiastico rerum profanarum incendiarii Laici, uti & præbentes iis scienter consilium, auxilium aut mandatum (præter penitentiam trium annorum, ut Reiffenst. b. t. n. 32. citans. c. 6. de injur.) sunt excommunicandi. Can. si quis. §. c. seq. 23. q. 8. & postquam denunciati non absoluntur, nisi à solo Papa. Sylv. v. incendiarius. n. 2. Pirh. num. 49. qui tamen cum Sylv. & Host. in Sum. b. t. num. 9. addit, omnes incendiarios ædificiorum non sacrorum haberi pro excommunicatis ipso jure, etsi non sint denunciati, tenentur insuper tam incendentes scienter & voluntariè

tariè seu dolo, quam ex lata culpa sine dolo ad omne damnum refarciendum. *c. ingressus. & seq. de injur. l. penult. ff. de incend. ubi & ad compensationem rerum incendii causâ perditarum. Arg. cit. c. penult. quin & dum incendium ortum ex culpa levi vel levissima, si tenebantur ex hujusmodi culpis. Sylv. n. 3. Pirh. l. c. vers. præterea. Multoq; magis ipso jure & facto excommunicati sunt jure canonico incendiarii Laici omnes ex dolo Ecclesiarum, & locorum religiosorum, seu piorum & Cemeteriorum, locorumque, ut statuitur *c. definitio. 17. q. 4. iis intra 30 passus contiguorum: & ita statuitur hæc excommunicatio. c. omnes Ecclesiarum. cit. caus. 17. q. 4. can. canonica. 11. q. 3. & si nominatim denunciati, à solo Papa absolvi possunt, juxta *c. tua nos. de sent. excom. ante illam denunciationem etiam ab Episcopo absolvendi. Host. l. c. Sylv. l. c. q. 1. n. 2. Pirh. l. c. Reiffenst. h. t. n. 37. quin & in extrema necessitate à quolibet simplice Presbytero, cum in periculo mortis nulla sit casuum reservatio. Trid. sess. 14. c. de Sacram. pen. Quod si verò non absolvi decedunt, sepultura intuper Christianâ & Ecclesiasticâ privantur. *Can. pessimam. can. 23. q. 8. Secus, si pœnitentes à cœnura absoluti decesserunt, in quo tamen casu eorum hæredes compellendi ad reparationem damnorum ex incendio secutorum, juxta expressum textum. c. ex litteris. h. t. quia hæredes tenentur ex delicto defuncti, sive pœnitens, sive impœnitens obierit, cum omnes obligationes saltem non merè personales, sed rei persecutoria incumbant hæredibus. Ex eo autem, quod in *cit. c. ex litteris dicatur: ut sic à peccato valeat liberari: non sequitur, quod liberatio defuncti incendiarii post hanc vitam dependeat à reparatione damnorum, facta per ejus hæredes, cum rō valeat in singulari expressum referatur ad defunctum, lectio non valet, quia per hoc non liberatur ille à pœnis purgatorii, neque à pœnis inferni, si ipse culpabiliter omisit restituere, aut etiam mandare restitutionem hæredibus, si verò dirigatur ad hæredes, & legatur in plurali valeant, ut ipsi satisfaciendo obligationi suæ restituendi liberentur à peccato suo, valebit lectio.*****

4. Resp. Quartò: Cùm Clericis incendiariis nulla pœna statuta reperitur jure canonico, eò, quod forte Canonum conditores non sint arbitrati, aliquem Clericorum tantum scelus patrarum sine omni sua voluptate & utilitate, & cum magna aliorum jactura, eorum pœna Judicis ecclesiastici arbitrio determinanda relinquunt juxta doli, loci, damnorumque qualitatem & quantitatem. *Diaz. præf. crim. canon. c. 109. Pirh. n. 50.*

Quest. 319. Si oriatur in ædibus alicujus incendium, de cujus origine & auctoritate non constat, cuius culpâ excitatum præsumatur, & cui incumbat reparatio damni?

R Esp. Et si esse excitatum dolo non præsumatur, quia is nunquam præsumitur. *L. merito. ff. pro socio. sed perspicuis indicis probandus. L. dolum. c. de dolo malo. culpâ tamen potius inhabitantium, quam casu exortum rectè præsumitur; quia in dubio rectè præsumitur, quod frequentius fit, qualiter ædium incendia plerumque aliquâ culpâ seu negligentia levi vel levissima inhabitantium contingunt. *L. nam salutem. ff. de off. præf. vig. & quidem hæc præsumptio est contra omnes**

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. V.

inhabitantes, quando nihil de uno certo constat. *Farin. pr. crim. q. 110. n. 93. non tamen sufficit ad condemnandum omnes, vel unum certum in particulari, v. g. patremfamilias, sed omnes absolvi debent, si post inquisitionem, quæ utique fieri debet, contra aliquem in specie culpa præsumi non potest, Farin. l. c. Alex. conf. 50. n. 9. Gail. præf. observ. L. 2. observ. 1. num. 3. cum incendium non probatâ certi hominis culpâ inter casus fortuitos numeretur. Gail. l. c. Arg. L. incendium. c. si certum petatur. Sed neque patremfamilias ad refarciendum damnum domesticorum culpâ causatum tenetur, nisi de culpa unius certi domestici constet, quin & nequidem tenetur, si dictus inquilinus non sit servus illius, in officio suo delinquens, & delinquendo sit causa aliqua incendii, multoq; minus, si ille sit hospes & advena. *Wiestn. h. t. n. 37. citans L. licet. S. fin. ff. naut. caup. stab. sed neque, ut idem cum Reiffenst. num. 40. citantes pro hoc Farin. l. c. n. 115. & Masc. concl. 894. n. 19. adhuc tenebitur culpâ servi, si is pro fideli & diligente aliâs habitus & inventus fuit, ne aliâs patremfamilias, dum ædes combustæ sunt propria illius extra omnem suam culpam, etiam levissimam, ex culpa aliena maximum passus detrimentum ex combustione suarum ædium afficiatur insuper alio, dum nimirum compellitur, reparare quoque damnum illatum vicino.**

Quest. 320. Quinam hic dicantur proprie & strictè violatores Ecclesiarum?

R Esp. Distinguendo illos ab incendiariis, tales dicuntur & sunt, qui Ecclesias, aliâque loca sacra aut religiola violenter effringunt & spoliant, ita, ut ad constituendum talem violatorem requirantur hæc duo simul, nimirum violenta effractio & spoliatio, quales proinde non erunt, qui locum sacrum effringunt, nihil tamen ex eo auferunt, neque etiam, qui spoliant & furantur ab Ecclesia, illam tamen non effringunt.

Quest. 321. Quenam sunt pœna violatorum Ecclesiarum?

1. **R** Esp. Primò: Jure civili antiquiore, tantum gravissimi Sacilegii rei pro qualitate delicti, circumstantiarumque varietate puniebantur vel deportatione in insulam, vel exilio perpetuo, vel damnatione ad bestias aut metalla, vel plebebantur capite, aut suspensione vel vivi exurebantur, per *L. Sacilegii. L. hac Lege. ff. ad Leg. Jul. pecular. Hodierno autem jure per Ordinationem Carolinam a. 72. & 73. pœnæ sunt determinatæ, ita ut, qui effractâ Ecclesiâ vas seu hierotheam cum sacra hostia aufert, vivus comburatur; qui vas aliud aureum vel argenteum cum vel sine reliquiis, calicem vel patenam abstulerit, vel Templum, Sacrarium, Sacristiam, Gazophylacium, seu caplam elemosynariam animo furandi effregerit, aut dolosis instrumentis aperuerit, pœna capitali aliâve corporali mitigato vel exasperato pro diversitate circumstantiarum supplicio afficiatur; qui verò res sacras minoris æstimationis, v. g. candelabrum, mappam altaris, aut etiam res privatas ibi depositas interdum absque effractione inde abstulerit, mitigatâ pœnâ sicut furti privati reus plecti jubeatur, per dictam Ordinationem Carol. a. 174. *Wiestn. h. t. n. 40.**

2. Resp. Secundò: Jure canonico excommunicationem incurrunt. *c. canonica. 11. q. 3. c. omnes. & c. quisquis. 17. q. 4. ac præcipuè c. con-*

Z

questi.

questi. de sent. excom. & quidem ipso jure, ut Gl. in c. conquesti, v. excommunicatos. alii communiter apud Suar. d. 22. de censur. f. 2. num. 6, id eundem n. 10. colligentes ex verbis cit. c. conquesti: excommunicatos nunciatis, utpote supponentibus excommunicationem ab ipso jure jam latam ab homine seu Judice promulgandam, estque ea, postquam violatores illi denunciati sunt excommunicati, Sedis Apostolicæ absolutioni reservata. Suar. l. 6. n. 4. Sayr. decensur. L. 3. c. 29. à n. 13. & alii apud Barb. in cit. conquesti. n. 2. Insuper violatores tales, si manifestè deprehensi ad pœnitentiam publicam admitti non debent, nisi prius damna reparant, vel de iis reparandis caveant, & si sani, ubi possunt, satisfacere noluerint, velint autem postmodum in morte, ubi non potuerunt, pœnitentibus

quidem absolutio, factum viaticum, quin & sepultura ecclesiastica, saltem in Cœmiterio, non denegatur, Clericis tamen sepultura eorum prohibitum interesse sub pœna depositionis ab ordine & privatione beneficiorum. c. super eo. h. t. & ibi Barb. n. 2. Pirh. n. 54. juncto n. 55. prout dictum paulò suprà de raptoribus. Aliiverò violatores Sacri-legi, qui citra effractionem Ecclesiæ, & contrafractio-nem rerum ex ea ablatarum furantur, v. g. calicem, rélique similes, excommunicationem ipso facto non incurrunt, sed sunt excommunicandi & anathemati subjiciendi, usque ad condignam satisfractionem. Gl. in c. conquesti. v. excommunicatos. Suar. l. c. n. 6. Pirh. num. 54. prout constat ex c. ult. de furtis. & ex c. conquestus de foro compet.

TITULUS XVIII.

De Furtis.

Quest. 322. Quid sit furtum, & quibus modis committatur?

R Esp. Furtum (præscindendo ab etymo huius nominis, de quo videri potest inter alios Pirh. h. t. n. 1. definiti potest cum D. Thom. 2. 2. q. 68. a. 3. & TT. breviter; quòd sit occulta acceptio rei alienæ, invito rationabiliter domino, vel aliquando furtivus cum Jcto. Mol. de f. & f. d. 681. num. 2. Haunold. de f. & f. Tom. 1. rr. 2. n. 253. Claro §. furtum. Pirh. l. c. juxta L. 1. ff. §. fin. & §. 1. Inst. h. t. quòd sit contrafractio dolosa, vel ipsius alienæ rei, vel etiam usus ipsius, possessionisve lucrificiendi gratiâ.

2. Dicitur primò: *Contrafractio seu acceptio*; non enim sufficit ad furtum & furem constituendum pro foro externo, (quamvis secus sit in foro conscientie, seu coram DEO, qui etiam concupiscentiam rei alienæ prohibuit, Deuter. c. 5. v. 2. Exodi c. 20. v. 17.) sola voluntas seu desiderium, & intentio rem alienam contrafractandi, & habendi tanquam suam, neque conatus rem alienam contrafractandi, L. possideri. §. 18. ff. de acquiren. possess. L. 1. in praxi. & L. vulgaris. §. 7. h. t. neque etiam simplex rei contactus, sed ad minimum corporalis apprehensio vel attractio conjuncta cum animo secum ferendi, ut Lauterb. in ff. h. t. §. 26. citans L. 27. §. 7. ff. h. t. aut ipsa actio, quæ res de loco in locum transferatur, qualis est adhuc rei ablatæ detentio, utpote quæ moraliter est continuata rei acceptio, ut cum D. Thom. l. c. a. 3. ad 3. Less. L. 2. de just. c. 12. n. 2. Azor. Inst. mor. p. 3. c. 11. §. dicitur primò. item etiam rei justè apud se existentis, v. g. in deposito vel commodato, vel oppignorata injusta, seu ultra quod concessum, usurpatio, quæ est acceptio & contrafractio rei fictæ. Lauterb. l. c. §. 26. citatis pluribus LL. qualis quoque intervenit, dum nuncius pecuniam sive numeratam, sive consignatam delaturus alteri eam servavit sibi. L. 22. §. 7. ff. commodat. L. 7. c. h. t. Berlich. p. 4. concl. § 8. per tot. Idem est, dum quis pecuniam accipiens, ut creditori meo solvat, cum eandem summam deberet eidem creditori, illam suo nomine solvit, L. 52. §. 26. ff. h. t. Item de tutoribus & curatoribus, dum pecuniam pupillorum & minorum interceptiunt. L. 1. §. 22. L. 2. §. 1. ff. de tutor.

3. Dicitur secundò: *Dolosa*; id est, injusta cum fraude & dolo, seu animo furandi, (sine quo nunquam committitur furtum. §. placuit. Inst. de obligat. qua ex delict.) facta contrafractio rei. §. 1. & 7. Inst. L. 1. §. 3. L. 50. §. 2. L. 55. pr. ff. h. t. Unde Israelitæ egressi è captivitate res Ægyptiis supremo terum Domino auctore subtrahentes, Exodi 3. v. 2. non commiserunt furtum. Item qui rem alienam bonâ fide accipiunt, rationabiliter existimantes consenturum dominum, vel, si sciter, non fore invitum, (qui aliàs in dubio præsumitur semper invitum, Arg. L. qui vos. §. 3. ff. h. t.) in nullo foro reus est furti. Idem est de eo, qui bona viventis, quem putabat esse mortuum, tanquam heredes apprehendit. L. si quis. ff. h. t. Pirh. h. t. n. 3.

4. Dicitur tertio: *Rei*; intellige corporalis & mobilis, quia res incorporeæ, ut sunt jura, servitutes, actiones, cum sub sensu non cadant, & tangi seu contrafractari nequeant, §. incorporales. Inst. de reb. corpor. & incorp. furtum propriè respectu illarum non datur, L. 25. ff. h. t. sed potius vi vel dolo occupari aut detineri, quam furto subripi dicuntur: Sylv. v. furtum. n. 1. Azor. p. 3. L. 5. c. 11. §. dicitur primò. Pirh. h. t. n. 4. §. additur. Res verò immobiles, ut fundus, prædium, juxta L. verum. ff. h. t. §. quod autem. Inst. de usucap. quia accipi propriè, occultari, & de loco in locum moveri nequeunt. L. possideri. §. 18. ff. de acquiren. possess.

5. Dicitur quarto: *Aliena*; hoc est, in qua alius jus in re, vel jus ad rem habet; in re enim taliter propriâ quis furtum facere nequit, cum quilibet re propriâ uti & abuti possit tanquam ejus arbiter & moderator. L. in re. c. mandati. L. sed est. §. 11. ff. de petit. hered. sic furtum non committit, (aliud est in foro conscientie de accipiente rem suam putans alienam) non solum qui auferit rem alienam, quam putat esse suam. Arg. §. 1. Inst. de vi bonor. raptor. cum etiam in tali contrafractatione desit fraus & dolus, seu animus furandi; Item qui accipit, quæ in nullius sunt potestate seu dominio, v. g. feræ, volucres, pisces, margaritæ, gemmæ in littore maris repetæ. Idem est de rebus derelictis, quia sunt primò occupantis. L. falsus. ff. h. t. E contra furtum committit dominus, qui rem suam alicui pignori commodatè datam, vel locatam, depositam clam & fraudulenter auferit. L. usque.